

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה1
- ב. כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה2
- ג. הכונס את יבמתו והלכה צרתה ונישאת לאחר ונמצאת זו שהיתה איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה3
- ד. כתב סופר גט לאיש ושובר לאשה וטעה ... אם לאלתר יצא אין זה גט אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כל הימנו מן הראשון לאבד זכותו של שני4
- ה. תקינו מלכות בגיטין משום שלום מלכות ... לשום מלכות יון ... מאי דהוה הוה ... חורבן הבית דצערא הוא אימא לא צריכא5
- ו. אומר היה ר"מ כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר6
- ז. היה במזרח וכתב במערב ... בעל היינו שינה ... שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר 6
- ח. כי יתביתו בשילי כתובו בשילי ואף על גב דמימסרין לכו מילי בהיני8
- ט. נישאו אין זינו לא לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה9
- י. כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושובר ... לא נישאת זהו לאלתר נישאת זהו לאחר זמן 10

דף פ.

א. שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

כבר התבאר במסכת יבמות דף צא: שאם¹ שינה שמו או שמה, או שם עירו או שם עירה, אף על פי שכתב: כל שם שיש לו וכל שם שיש לה, אינו גט².

¹ שו"ע ונ"ב אבהע"ז קכט ג

² אם שינה לשם אחר ממש פסול מדאורייתא, אפילו אם מסר בעדי מסירה, ואם יש לו שם במקום אחד מקום כתיבה ושם אחר במקום אחר מקום הנתינה וכתב את השם האחר שלא במקומו פסול מדרבנן. ב"ש שם ה ועיי"ש בנמ פשוט

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכל גט שהוא בטל מן התורה³, אם נתגרשה בו, עדיין היא אשת איש גמורה. ואם נשאת בו, תצא שהרי אין קידושין תופסין לו בה, והולד ממזר, וצריכה גט משני מדבריהם, כדי שלא יאמרו נשואה יוצאה בלא גט, ומהראשון, צריכה גט מן התורה, להתירה לעלמא. ואסורה לשניהם לעולם שהרי נבעלה מן השני בעילת איסור אשת איש ואסורה לבעל ולבועל.

וכל י"ג דרכים שנוהגין באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ואחר כך בא בעלה, שנתבארו במסכת יבמות דף פז. נוהגים בה. וי"א שבעלה הראשון יורשה שהרי הוא לא עבר שום איסור⁴.

אבל אם לא נשאת עדיין, אלא נתקדשה, מותרת לבעלה ואינה צריכה גט משני. וכל גט שאינה פסול אלא מדבריהם להנשא בו, לא תנשא בו לכתחלה, ואם נשאת, אפי' לא נבעלה, לא תצא, והולד כשר, וכותבין לה גט אחר, והיא יושבת תחת בעלה.

ב. כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

כבר התבאר במסכת יבמות דף ב. שאשה שבעלה מת ולא הניח אחריו זרע, הרי היא "יבמה" ואסורה להינשא לאדם אחר, אלא תעשה מצות חליצה לאחד מאחי המת מן האב, ומצוה על אחי המת לייבם אותה, כלומר לקדשה ולבא עליה ולקחתה לו לאשה, כדי להקים שם לאחיו המת, אולם היבמה⁵ שהיא ערוה מחמת קורבה אחרת⁶ ליבם באיסור כרת, אינה זקוקה ליבם, ומותרת לזר בלא חליצה.

ובימים הקדמונים שנהגו לשאת יותר מאשה אחרת והיתה האשה הנוספת קרויה "צרה" אסרה המת נשוי שתי נשים ואחת מהן ערוה על היבם, כשם שהערוה פטורה מן היבום ומן החליצה כך צרתה פטורה. ולפיכך כשם שהבת או הנכדה פטורה מיבום כך פטורות את הצרה מיבום ויכולה הצרה להנשא לאחר ללא חליצה.

³ שו"ע ונו"כ שם קנ א

⁴ ב"ש שם א

⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעג א

⁶ ב"ש שם א

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אולם יבמה⁷ שהיא ערוה ליבם והיא אילונית, אפילו הכיר בה בעלה⁸, הרי היא כמי שאינה, וצרתה חולצת או מתייבמת. שהרי הערוה אינה מוטלת ליבום לאחר מן האחים⁹.

נשאת הצרה¹⁰ לזר מפני שהיתה סבורה שאין הערוה איילונית, ואח"כ נמצאת איילונית, והרי הצרה היא זקוקה ליבם, תצא מהבעל בגט, שנאסרה עליו מדרבנן כיון שנבעלה לו קודם שנחלצה, כמו אשת איש שזינתה שאסורה על הבעל¹¹, וגם על היבם נאסרה כמו אשת איש שזינתה שנאסרה על הבעל, ומ"מ עדיין היא זקוקה לו וצריכה ממנו חליצה להתירה לזר. אולם אין נוהגים בה כל הדרכים האמורים באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ואחר כך בא בעלה, אלא הולד כשר.

ואם מתחלה לא נשאת לזר אלא נתקדשה לו בלבד יש אומרים¹² שמותר ליבם בלא גט שאין קידושין תופסין ביבמה.

ג. הכונס את יבמתו והלכה צרתה ונישאת לאחר ונמצאת זו שהיתה איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

⁷ שו"ע ונו"כ שם ט

⁸ דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה וכיון דאיילונית היא דבלאו ערוה נמי לא חזי ליבום הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה. ב"ש שם ח מרש"י

⁹ שאין ערוה אוסרת צרתה אלא במקום מצוה, וזו שאף אילו לא היתה ערוה לא היתה ראויה ליבום, צרתה היא צרת ערוה שלא במקום מצוה.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם י

¹¹ כמבואר ביבמות צב: שגזרו בה חכמים משום אשה שהלך בעלה למדינת הים וניסת ואח"כ בא בעלה שדינה הוא שתצא מזה ומזה, שהרי אסורה לבעל ולבועל מן התורה, וכל הי"ג דרכים שנאמרו שם בדרף פז: הם בה, הכי נמי גזרו ביבמה שנשאת לשוק להחמיר עליה בכל הדרכים הללו דלא ליתו למיחלף, אלא שבכאן אין הולד ממזר, ויש אומרים שגם בכאן הולד ממזר דרבנן ויבמה חולץ לה ואח"כ תהיה מותרת לאחרים.

¹² כמבואר ביבמות צב: וצו. שמדכתיב (דברים כה פסוק ה) לא תהיה אשת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר, נסתפקו חז"ל האם אמרה תורה שאין בה הוית קידושין ואין תופסין קידושין או שאסורה בלאו למי שקידש אותו אך הקידושין תופסים הילכך אעפ"י שהיבמה אסורה לזר קודם שתתייבם או שתחלוץ, תפסי בה קידושין מספק ואסור לו לבא עליה וצריכה הימנו גט, ואם ירצה היבם ליבם אותה כופין את המקדש לגרש אותה. ואם לא ירצה היבם ליבם אותה אלא לחלוץ לה, אם קדשה זר מכיון שחשב שאינה זקוקה ליבום¹² מהמת עדות ואפילו עד אחד, חולץ לה ועודה ארוסה¹², שאין צריך המקדש לגרש אותה קודם החליצה ומותרת אח"כ למקדש, אבל צריך לקדשה אחר כך פעם אחרת דקידושין הראשונים אינן אלא קידושי ספק, לכך צריך לקדשה קידושי ודאי.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

נתייבמה האחת ונשאת הצרה¹³ לזר מפני שהיתה סבורה שאין המתייבמת איילונית, ואח"כ נמצאת איילונית, והרי הצרה היא זקוקה ליבם, תצא מהבעל בגט, שנאסרה עליו כיון שנבעלה לו קודם שנחלצה, כמו אשת איש שזינתה שאסורה על הבעל, וגם על היבם נאסרה כמו אשת איש שזינתה שנאסרה על הבעל, ומ"מ עדיין היא זקוקה לו וצריכה ממנו חליצה להתירה לזר. ואם מתחלה לא נשאת לזר אלא נתקדשה לו בלבד יש אומרים שמותר ליבם בלא גט שאין קידושין תופסין ביבמה.

אולם אין נוהגים בה כל הדרכים האמורים באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ואחר כך בא בעלה, אלא הולד כשר.

ד. כתב סופר גט לאיש ושובר לאשה וטעה ... אם לא לתר
יצא אין זה גט אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כל הימנו
מן הראשון לאבד זכותו של שני

כתב הסופר שובר¹⁴ לאשה לתתו לאישה על הכתובה, וגט לאיש לתתו לאשתו, ונתן אחד לאיש והשני לאשה ולא דקדק איזה מהם נתן לאשה או איזה נתן לאיש¹⁵, ואחר כך נמצא הגט ביד האיש והשובר ביד האשה, ומתוך כך בא הבעל לערער ולומר שלא התגרשה שמתחלה¹⁶ יצא המכשלה מתחת ידי הסופר¹⁷, והיא טוענת הגט נפל ממני והוא מצאו, וכן בשובר נפל מבעלי ואני מצאתיו, אם לא נישאת עדיין, הוא נאמן, ויגרשנה בגט אחר ותהא מותרת מעתה, ואם לא גירשה ועמדה ונשאת, תצא וכל השלשה עשר דרכים שהוזכרו ביבמות דף פז. בה.

¹³ בב"ח שם ז' וז"ל עוד מבואר במשנה דהוא הדין בלא ערוה אלא בכונס את יבמתו והלכה צרתה ונישאת לאחר ונמצאת זו שנתייבמה איילונית ואין יבומה יבומין וצרתה לא נפטר מוויקתה ונישאת לשוק בלא חליצה דתצא מזה ומזה ואין הולד ממזר.

¹⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנא

¹⁵ והיו סבורים שהגט ביד האיש והשובר ביד האשה, ונתן האיש את שלו בתורת גירושין לאשה ונעשית בחזקת גרושה לכל, והאשה נתנה את שלה להיות לו לשובר על הכתובה לאיש.

¹⁶ עיין סי' קל"ה דק"ל כל גט צריכים לקרותו ואם לא קראוהו הגט פסול ואם נשאת תצא א"כ ע"כ איירי בקראוהו ועייל לידו והחליף אף על גב דלכתחלה צריכים לקרותו אחר שעייל לידו מ"מ בדיעבד הגט כשר אא"כ שמראה הגט קודם שנשאת כ"כ תוס' ושאר פוסקים. ב"ש שם א

¹⁷ שנתן את הגט ליד האשה והשובר ליד האיש והם החליפום ונתנום זה לזה, הוא נתן לה השובר בתורת גירושין והיא נתנה לו הגט בתורת שובר, אין כאן לא שובר ולא גירושין, שהרי לא נתן לה אלא השובר והיא נתנה לו הגט שהרי הגט עדיין בידו

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לא ערער הבעל עד אחר שהתארסה או ניסת לאחר, אין בכוחו ואינו נאמן לאוסרה על השני והרי היא בחזקת גרושה, שאנו תולין לומר שנפל ממנה והוא מצאו, ואינה צריכה גט כלל¹⁸.

ה. תקינו מלכות בגיטין משום שלום מלכות ... לשום מלכות יון ... מאי דהוה הוה ... חורבן הבית דצעררא הוא אימא לא צריכא

כבר התבאר לעיל דף יז. שתקנו חכמים¹⁹ שיכתוב זמן בגט ולא שצריכין לכתוב כן מן התורה, שזה אינו מפורש בתורה, אלא שחז"ל תקנו לכתוב בו הזמן, שמא²⁰ תהיה אשתו קרובתו ותזנה כשהיא תחתיו, ויכתוב לה גט אחר הזנות כדי לחפות עליה²¹, ואם לא יהיה בו זמן יכולה לומר קודם הזנות נתגרשתי, ולפיכך תקנו זמן בגיטין²².

ובימי חכמי התלמוד היה דרכם²³ למנות לשנות המלכים כלומר למלכות אותו הזמן משום שלום מלכות, כתב לשם מלכות שאינה מלכות אותה המדינה או לבנין הבית או לחרבן הבית אם דרך אנשי אותו מקום למנות בו הרי זה כשר ואם אין דרכן למנות בו הרי זה פסול, ואם שינה ומנה לחשבון אחר הגט פסול

¹⁸ שאינו נאמן לאבד זכות של שני, ואף למ"ש בפסקי מהרא"י דאין חשש לעז מה שהראשון נותן גט אחר כמ"ש בס"י הקודם היינו בספק גט או בפסול מחמת הדין אבל בכה"ג דהוא אינו נאמן לומר שלא גירש וא"י לאבד הזכות של השני תו אינו נאמן ולא פלגין דיבורו בכה"ג. ב"ש שם ב

¹⁹ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה כד, שו"ע ונו"כ אבהע"ז קבו א
²⁰ ומשום פירי לא הי' צריכין לתקן זמן כי יש לבעל פירות עד שעת נתינה ותוכל לברר ע"פ כתב מב"ד. תורת גיטין שם א

²¹ אף בזה"ז דאין דנין ד"נ מ"מ נ"מ לענין שלא תהי' אסורה עליו ונ"מ ג"כ דאל יהיה על הבנים שמין פסול אבל השתא דתקנו חז"ל זמן בגט אם לא יכתוב זמן אף על גב מדאורייתא מגורשת ואם נשאת לא תצא מ"מ אם תזנה אינה נאמנת לומר דנתן זה הגט קודם שזנתה עד שתביא ראיה לדבריה כיון דלא נכתב כתיקון חז"ל. ב"ש שם א

²² ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן. ובאו עדים שזנתה ואין אנו יודעים אם הזנות קדם לגט. אם תברר בעדים שקבלה הגט קודם לזנות בניה כשרים ולא נאסרה על בעלה. ואם לא תברר בעדים בניה ספק ממזרים ונאסרה עליו מספק. כן נראה מדברי הטור ומרן הב"י וכ"כ הב"ח דא"א שיצא עליה קול שהיתה מזנה תחת בעלה אין חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות תולים בבעל כו' יע"ש. גט פשוט שם ג, תורת גיטין א

²³ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה כז טור שם קבו

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אולם בימנו נוהגין בכל המקומות למנות לבריאת עולם, כלומר²⁴ שיכתוב באיזה יום בשבוע ותאריך החודש ובאיזו שנה לבריאת עולם, ומקום כתיבתו כשאר השטרות.

ו. אומר היה ר"מ כל המשנה ממתבע שטבעו חכמים בגיטין הולך ממזר

י"א²⁵ שהלכה כר"מ, וכל פסול גט אפילו דרבנן, תצא. והולך מהשני ממזר. וי"א²⁶ שאין הלכה כר"מ ובפסול דרבנן לא תצא. ולמעשה צ"ע אם תצא מבעלה²⁷.

ז. היה במזרח וכתב במערב ... בעל היינו שינה ... שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר

תקנו חז"ל²⁸ שצריך להזכיר בגט שם המקום שהעדים שחתומים עומדים שם בשעת חתימה²⁹, ולכתוב למנין שאנו מניין בו כאן במתא פלונית³⁰, והטעם

²⁴ גט פשוט מהמזר שם והביא "כתב הריב"ש סי' קי"ז עיקר הזמן שכותבין בגט ושתיקנו חכמים הוא ימי החדש שהוא מונה אם לזמן המלך או לבריאת העולם כמנהג שאנו מניין, אבל באיזה יום מן השבת זה לא מעלה ולא מוריד ואפילו לא היה כתוב כלל לא היינו חוששים לו. ואין זמן כתוב בתורה שיהיה לימי השבת כדאמרין בריש מ' ר"ה דאדא דבשני בשבת לא אשכחן כו' יע"ש.

²⁵ לר"ת תצא דפוסק כר"מ דהולך ממזר ופרש"י במתני' דהוי ממזר מדאורייתא משני ובוה נדחת תמיהות הב"ח על הב"י וע"ש, וכן להרמ"ה ובעל המאור והר"ן בשם ר"ת תצא מזה ומזה וכן הוא לשיטות הרמב"ן דס"ל פיסולי דרבנן נמי תצא וכ"כ הרי"ף בתשו' כמ"ש הר"ן פ' המגרש ולתוס' משני ממזר דרבנן לפ"ז אם הראשון בא עליה קודם שגירש השני הוי ממזר דאורייתא. ב"ש קבח ג

²⁶ כן הוא דעת הרמב"ם ור"ה גאון והרא"ש והמור דס"ל כל פסולי דרבנן לא תצא וכן משמע בר"ן פ' המגרש וכ"כ הרא"ש בשם ר"ת, וכ"נ דעת המחבר קבח א ב"ש שם

²⁷ ב"ש שם ועיי"ש בג"פ סק"ד וה' דמסיק דהעיקר כפסק מרן ז"ל דלכתחילה לא תנשא ואפי' במקום עיגון ושעת הדיק דא"א להשיג גט אחר אין להקל דתנשא לכתחילה אבל אם נשאת לא תצא. ועיין בס' גט מקושר אות ק"ח האריך בזה ומסיק לענין דינא נראה שאין ללמוד קולא להקל בה' במזרח מפי משאר פסולי דרבנן אלא דמ"מ כפי מה שסתם בש"ע סי' ק"ן דבפסולי דרבנן לא תצא וגם הב"ח שם פסק כן אפשר להקל אם נשאת ע"ש. וכ' עוד בג"פ שם דאין להקל בזה אם בא גט זה ע"י שליח ממדה"י כי היכי דמבשרינן גט מוקדם שע"י שליח מטעמא דקלא אית לי' כדלעיל סי' קכ"ז ס"ד כי יש לחלק שפיר בין הזמן לענין שינה מקום עמידת העדים כו' וכן מבואר מדברי הריב"ש סי' נ"ז ומדברי הרא"ש סי' ח"א סי' ס"ו ומהרי"ט ומהרש"ש סי' ג' ע"ש. פ"ת שם ד שו"ע ונו"כ שם קבח א

²⁸ ואוקימנא לה בגמ' בסופר כלומר עדים. גט פשוט שם א

²⁹ משמע דגירסא הנכונה דיכתוב תיבת "בו" ותיבת "כאן". וזה דלא כסדר גט דר"י מינין סי' ע"ה דכתב דמהרי"ל פסל גט אחד שהיה כתוב בו שאנו מניין בו כי אמר שאין דרך לכתוב בו ע"כ. איברא דהמנהג פה ירושלים תוב"א לכתוב: "שאנו מניין כאן במתא ירושלים" כו'. דכותבין תיבת "כאן" ואין כותבין תיבת בו. אמנם אם כתב גם תיבת בו איני יודע מה טעם יש לפוסלו. ולע"ד יראה דכשר אפילו לכתחילה דהרי המזר

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

משום קיום העולם שמא יצא עליו ערער שנדע מי הם העדים כדי שנוכל לקיימו על ידם.

ואם שינה והזכיר שם מקום אחר³¹ פסול³², לפי שאם לא יכתבו בגט המקום שהעדים עומדים שם, יאמרו הגט מזויף הוא ואחרים חתמוהו בשם³³, שהרי הם לא היו שם במקום שנכתב הגט³⁴, ואם שינה מקום חתימה אין הגט פסול אלא לכתחלה שלא תינשא בו אבל אם נשאת לא תצא³⁵.

על מקום עמידת הסופר בשעת הכתיבה אין לחוש³⁶, לפיכך אם נכתב במקום אחד ונחתם במקום אחר יזכיר שם המקום שנחתם בו לא המקום שנכתב בו, ויש אומרים³⁷

כתב בסי' קכ"ז בטופס הגט תיבת בו. גם מדברי מרן באן נראה דהנוסחא שלו היתה לכתוב תיבת "בו" ותיבת "באן". ועיין סי' קכ"ז סכ"ז במ"ש שם מור"ם ומ"ש בס"ק ע"ז יע"ש.

³¹ יראה דלאו דוקא דכתב וחתם את הגט בירושלים ומעוה וכתב בלוד אלא אפילו מעוה בשם העיר מיקרי שינה. גט פשוט שם ג, ועיי"ש מה הדין בכתב שם העיר באופן שונה מדרך כתיבתה, ואיך עותבים עיר ששמה בלע"ז

³² ומשמע דאיכא קפידא בדבר אף בדיעבד מיהו הרא"ש ורוב הפוסקים כתבו שם מקום איש ואשה אין קפידא אם לא כתב ומתני' לא פסלי אלא בשנוי, לפ"ז מכ"ש מקום העדים והסופר ואפילו מאן דפסל שם י"ל דמכשיר כאן, והא דצריך להזכיר שם מקום העדים אף ע"ג כל לשון הגט הוא לשון הבעל מ"מ מה שכותבים אנו מונין מדבר עם העדים לכן צריך לכתוב שם המקום והעדים ואם מגרש תוך עיבורו של העיר כותבין העומד כאן תוך עיבורו של העיר כעיר. ב"ש א, ועיין גט פשוט שם שהאריך בזה

³³ אף על גב דכתיבה היתה במקום אחר צריך להזכיר מקום החתימה שלא יאמרו לעדים עמנו הייתם במקום אחר אפי' לדעת הפוסקים דס"ל גט מאוחר כשר ואז אין חשש עמנו הייתם מ"מ מחזי כשקרא דנראה מתוך הגט שחתמו באותו מקום. ב"ש ב

³⁴ אבל אין המעט משום דהוה ליה עדות שאי אתה יכול להזימה מתוך הגט אם לא היו כותבין מקום עמידתם, שלא יוכלו לומר להם עמנו הייתם, וכל עדות שאי אתה יכול להזימה ילפינן מקראי שאינו עדות כמבואר בלבוש עיר שושן בהלכות עדות סימן ל"א. אי אפשר לומר כן, דהא קי"ל מן התורה עידי מסירה כרתי ואין צריכין עידי חתימה אלא משום קיום העולם, הלכך הואיל ואין פסול זה אלא מפני התקנה ואינו פסול מן התורה,

³⁵ כן הוא דעת הרמב"ם ור"ה גאון והרא"ש והמור דס"ל כל פסולי דרבנן לא תצא וכן משמע בר"ן פ' המגרש וכ"כ הרא"ש בשם ר"ת מיהו לר"ת תצא דפוסק כר"מ דהולד ממזר ופרש"י במתני' דהוי ממזר מדאורייתא משני ובוה נדחת תמיהות הב"ח על הב"י וע"ש, וכן להרמ"ה ובעל המאור והר"ן בשם ר"ת תצא מזה ומזה וכן הוא לשיטות הרמב"ן דס"ל פיסולי דרבנן נמי תצא וכ"כ הרי"ף בתשו' כמ"ש הר"ן פ' המגרש ולתוס' משני ממזר דרבנן לפ"ז אם הראשון בא עליה קודם שגירש השני הוי ממזר דאורייתא ולמעשה צ"ע אם תצא מבעלה.

³⁶ כ"כ הטור אף על גב לענין הכרת איש ואשתו צריך להכיר אותם גם הסופר כמ"ש בסי' ק"כ שם המעט דצריך להיות הכתיבה לשמה מ"ה צריך הסופר להכיר אותם ואז כותב לשמם. ב"ש שם ד

³⁷ ומעמא יראה לי דאע"ג דבעדים איכא טעמ' כדי שלא יבואו לידי הזמה ומעט זה לא שייך שפיר בסופר כיון דאינו חותם בגט, מ"מ משום מחזי כשקרא איכא. ואף על גב דלמחזי כשקרא לא חיישינן, לא כל השקרים שוים. גט פשוט שם ט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

שגם על מקום עמידת הסופר יש להקפיד לכתחלה³⁸, וצריך לכתחלה שיעמדו הסופר והעדים במקום אחד³⁹.

ח. כי יתביתו בשילי כתובו בשילי ואף על גב דמימסרין לנו מילי בהיני

הבעל שאמר⁴⁰ לשנים סתם⁴¹ לכתוב ולחתום גט וליתנו לאשתו, והם לא כתבוהו בו ביום, ונתאחר הדבר ימים או חדשים או יותר, או שכתבוהו בו ביום ונמצא אחר כך הגט בטל והוצרכו לכתוב גט אחר, כשכותבין הזמן והמקום, אין כותבין לא הזמן מיום שאמר הבעל לכתוב בו ולא אותו המקום.

כיצד, היה בירושלים כשאמר להם הבעל והיו עומדים בתשרי ונתאחר עד ניסן והם בלוד, כותבין הזמן מניסן ובלוד, ואם כתבו תשרי וירושלים הרי זה מוקדם גמור ופסול⁴².

וכן הדין גם בשטרי ממוין⁴³ שלכתחלה צריכים לכתוב בשטר מקום הכתיבה, ומ"מ אם לא כתבו המקום, השטר כשר, ואם שינה במקום הכתיבה וכתב עיר אחרת יש פוסלין⁴⁴.

עדים שראו⁴⁵ עדות במדינה (עיר) אחת וכותבים השטר במקום אחר, אין מזכירים בשטר מקום שראו העדות אלא מקום הכתיבה והחתימה⁴⁶, אבל אם זוכרים זמן הקנין

³⁸ עיין באור הגר"א שם ב שפירוש בפשיטה אסופר וכ' וב"ש מקום העדים וצריך שיעמדו בו' אבל בתוספתא פ"ב תניא גט שכ' בעיר הזאת לא יחתמונו בעיר אחרת ואם חתמו כשר מ"מ פ"א ואינו מוכח

³⁹ היינו לכתחלה אבל אם אי אפשר בלאו הכי דהיה שעת הדחק ונכתב הגט בירושלים ולא הספיקו לחותמו שם והלכו ללוד ושם רוצים לחותמו יכתבו בגט גיטא דנן איכתוב בירושלים ואחתים בלוד ובכה"ג ליכא למיחש למידי. גט פשוט שם

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם קכז ו

⁴¹ שאם אם עמד ביום זה ואמר להם בפירוש כתבוהו היום או ביום פלוני, כגון שעמד בתשרי ואמר להם כתבו גט לאשתי היום או למחר או בראש חדש מרחשון והם כתבוהו ביום אחר, ודאי שהוא פסול שהרי שינו משליחותו.

⁴² לבוש שם ועיין גט פשוט שם כ

⁴³ שו"ע ונו"כ חו"מ מג כב

⁴⁴ כן משמע בשו"ע סימן מג סעיף כ, משום דהוי שקר, ובש"ך שם ס"ק מא כתב שבשאר שמרות אינו נפסל.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם כ

⁴⁶ כותבים כך אמר לנו פלוני וכתבנו במקום פלוני, ונראה הטעם דכיון שאין מזכירים זמן הקנין, אף על פי שמזכירים שהיה קנין, כמו שנתבאר לעיל, מ"מ אין המקום קובע כל כך שיחשב כמיחזי כשיקרא. פתחי חושן חלק י פרק ו הערה עא.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכותבים אותו בשטר, צריכים לכתוב מקום הקנין, שאם יכתבו מקום הכתיבה נמצאו משקרים⁴⁷ ופסול⁴⁸, ואם כתבו סתמא במקום פלוני קנינו מפלוני לא מיחזי כשיקרא⁴⁹.

דף פ:

ט. נישאו אין זינו לא לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

כבר התבאר במסכת יבמות צו. סוטה דף יח: ששומרת יבם⁵⁰ שזינתה מותרת ליבם, שלא מצינו שאסרה עליו התורה על הבעל, אשה שזינתה אלא גבי אשת איש⁵¹. במה דברים אמורים כשהיבם הוא ישראל, אבל אם הוא כהן אסורה לו מאחר שנבעלה לפסול לה⁵² פגמה לכהונה, ויש אומרים⁵³ שאסורה לבעל משום קנסא.

⁴⁷ וכתב הסמ"ע שמלשון השו"ע משמע שכותבים רק מקום הקנין ולא מקום הכתיבה, והרבה גאונים סוברים שכותבים שני המקומות, עי' כנה"ג, וסיים השו"ע שכותבים אמר לנו פלוני או קנינו מפלוני במקום פלוני וכתבנו והתמנו ומסרנו לפלוני.

⁴⁸ והש"ך הוכיח מכמה ראשונים שבדיעבד השטר כשר
⁴⁹ רמ"א שם סוף סעיף יח, וכתבו האחרונים דשייך לכאן סוף סעיף כ, וביאר הסמ"ע ס"ק לה דקאי אמ"ש בשו"ע ברישא כאן שבשכותבין מקום הכתיבה כותבים כך אמר לנו פלוני (או קנינו מידו) וכתבנו במקום פלוני, ועי' קאמר הרמ"א שאפילו לא כתב בפירוש אלא כתבו במקום פלוני קנינו מפלוני (נראה כונתו שלא סיימו והתמנו וכו' שבוה מודגש יותר שהכתיבה לא היתה במקום הקנין), לא מיחזי כשיקרא (אנב, מלשון זה משמע דלא כהשו"ע, שכתב שנמצאו משקרים, אלא מיחזי כשיקרא, ואפשר שנחלקו לענין דיעבד, כמ"ש לעיל), ובט"ז פירש מעין זה אלא שהוסיף שאם כותבים במקום פלוני קנינו מידו וכתבנו והתמנו ביום פלוני שוב ניכר שהקנין והחתמה לא היו באותו מקום, ותו לא מיחזי כשיקרא, עיין שם שהאריך בזה. פתחי חושן שם הערה עד

⁵⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנט ג

⁵¹ אולם אם קינא לה ונסתרה עיין יבמות נח: ובשו"ע קעח ב שהוי קינוי ונאסרה ועיין אור שמח וכתר המלך פ"ב ה"ב מסוטה.

⁵² שהרי אסורה עליו בלאו. ב"ש שם ח

⁵³ רמ"א שם מהנמוקי אף על גב דהיא מותרת ליבם מ"מ לבעול אסורה ועי' במל"מ ספ"ב מהל' סוטה שהוא מסתפק בזה אם הרב הנ"י סבור כן. ועל גוף דברי הנ"י כתב לא ידעתי היכן נאמרה גזירה זו והדבר צריך תלמוד שהרב ז"ל יחדש גזירה שלא נזכרה בתלמוד ועי' בתשו' מוצל מאש סי' מ"ו. ועי' בתשובת ח"ס ס"א סי' כ"ו מ"ש בזה ומסיים דמי שרואה לפי הזמן והמקום להתיר לבעול שומרת יבם שזינתה היינו אחר שיחלוץ לה יבמה מאן מרמי לה מיניה אבל מאתי לא תצא הוראה ע"ש. ועי' בתשו' כנ"י סי' ס"ז בהיתר ספק הב' ע"ש. פ"ת שם ט. לכאורה קשה הא בת שבע היתה א"א והיתה מותרת לדוד מחמת שהיתה מותרת לבעלה כי דוד בא עליה באונס כמ"ש פ"ק דכתובות וכמ"ש בסימן י"א לכאורה נראה מכאן נמי ראיי' למ"ש שם דעיקר כתיובין בתרא שם בכתובות דהית' מותרת לדוד מחמת גט כריתות ודוחק דבדוד לא היה שייך קנס או דאיתו זמן לא נתחדש דין זה עדיין כל זה דוחק הוא גם עכ"פ נשמע בזמן הזה המאנס אשת ישראל אסור' לו ובש"ג דף תל"ד כתב אף ליבם אסור'. ב"ש שם ט

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכבר התבאר ביבמות דף צב: ששומרת יבם⁵⁴ שנבעלה לאחר, אין הולד ממזר⁵⁵, וי"א⁵⁶ שהוא ממזר מדבריהם.

**י. כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושובר ... לא נישאת
זהו לאלתר נישאת זהו לאחר זמן**

כבר התבאר לעיל עמוד א

⁵⁴ שו"ע ונו"כ קנט ב

⁵⁵ דעת הרמב"ם ודלא כרש"י מ"ט ב' שפי' דלרב הוי ממזר אף לרבנן ולשמואל ספק ממזר אלא כפי' תו' שם ד"ה הכל כו' עיין שם. ביאור הגר"א שם יג

⁵⁶ והא דאמרינן אין הולד ממזר מיבמה היינו ממזר מדאורייתא והא דאיצטריך לאוקמי מתני' כר"ע משום דמתני' בממזר מדאורייתא ע"כ איירי ממש"ש א"ל מת בעלך כו' והאחרון אינו ממזר ואי מדרבנן ממזר כמו בראשון. אבל הרמב"ן ורשב"א הקשו עליהם. ביאור הגר"א שם יד